



Luonnon monimuotoisuus Pohjois-Savossa

Priodiversity LIFE –hanke & LUMO-ohjelma

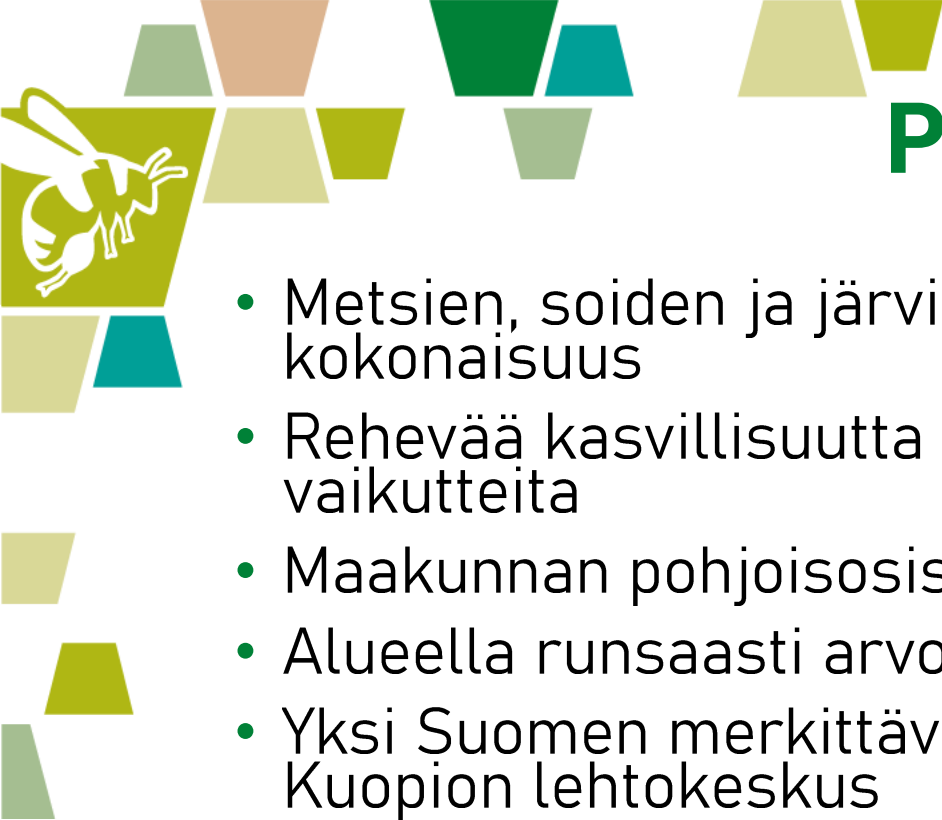
Sanna-Kaisa Rautio
Aluekoordinaattori
Priodiversity LIFE –hanke
Itä-Suomen elinvoimakeskus

25.8.2026



Elinvoimakeskus





Pohjois-Savon luonto

- Metsien, soiden ja järvien monipuolinen kokonaisuus
- Rehevää kasvillisuutta ja itäisen lajiston vaikutteita
- Maakunnan pohjoisosissa laajoja suoalueita
- Alueella runsaasti arvokkaita luontokohteita
- Yksi Suomen merkittävimmistä lehtokeskuksista, Kuopion lehtokeskus
- Arvokkaita lintuvesiä
- Telkkämäen kaskiperinnetila ja muita arvokkaita perinnebiotooppeja
- Joroisissa sijaitsee Manner-Suomen ainoa taarnaluhtaletto
- Suurpetojen ja metsäpeuran elinympäristöä



Pohjois-Savon luonto

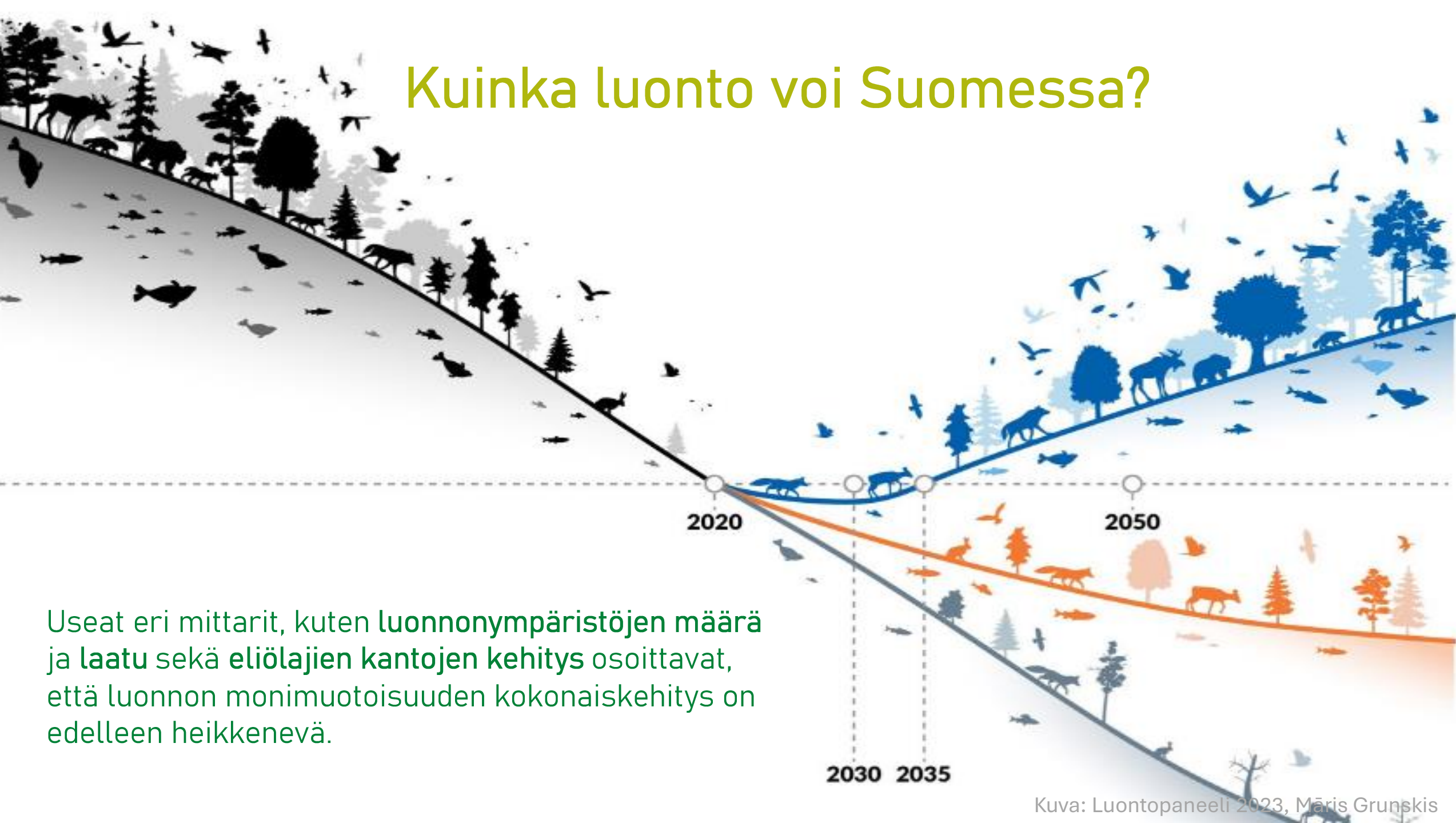
- Voimakas ihmisvaikutus näkyy luonnossa
- Pitkä ja erittäin intensiivinen metsänkäyttö. Metsien rakennepiirteet ovat heikentyneet, lahoppuuta vähän, puulajikoostumus ja ikärakenne yksipuolistuneita. Vanhoja ja luonnontilaisia metsiä erittäin vähän jäljellä.
- Suojeltujen metsien osuus maan alhaisimpia, 3,1 % metsämaasta
- Soista yli 80 %:a on ojitettu
- Pienvesien tila huolestuttava
- Monet lajit ja luontotyytit ovat uhanalaisia ja luontokato kiihtyy



Kuva: Itä-Suomen elinvoimakeskus

Kuinka luonto voi Suomessa?

Useat eri mittarit, kuten luonnonympäristöjen määrä ja laatu sekä eliölajien kantojen kehitys osoittavat, että luonnon monimuotoisuuden kokonaiskehitys on edelleen heikkenevä.



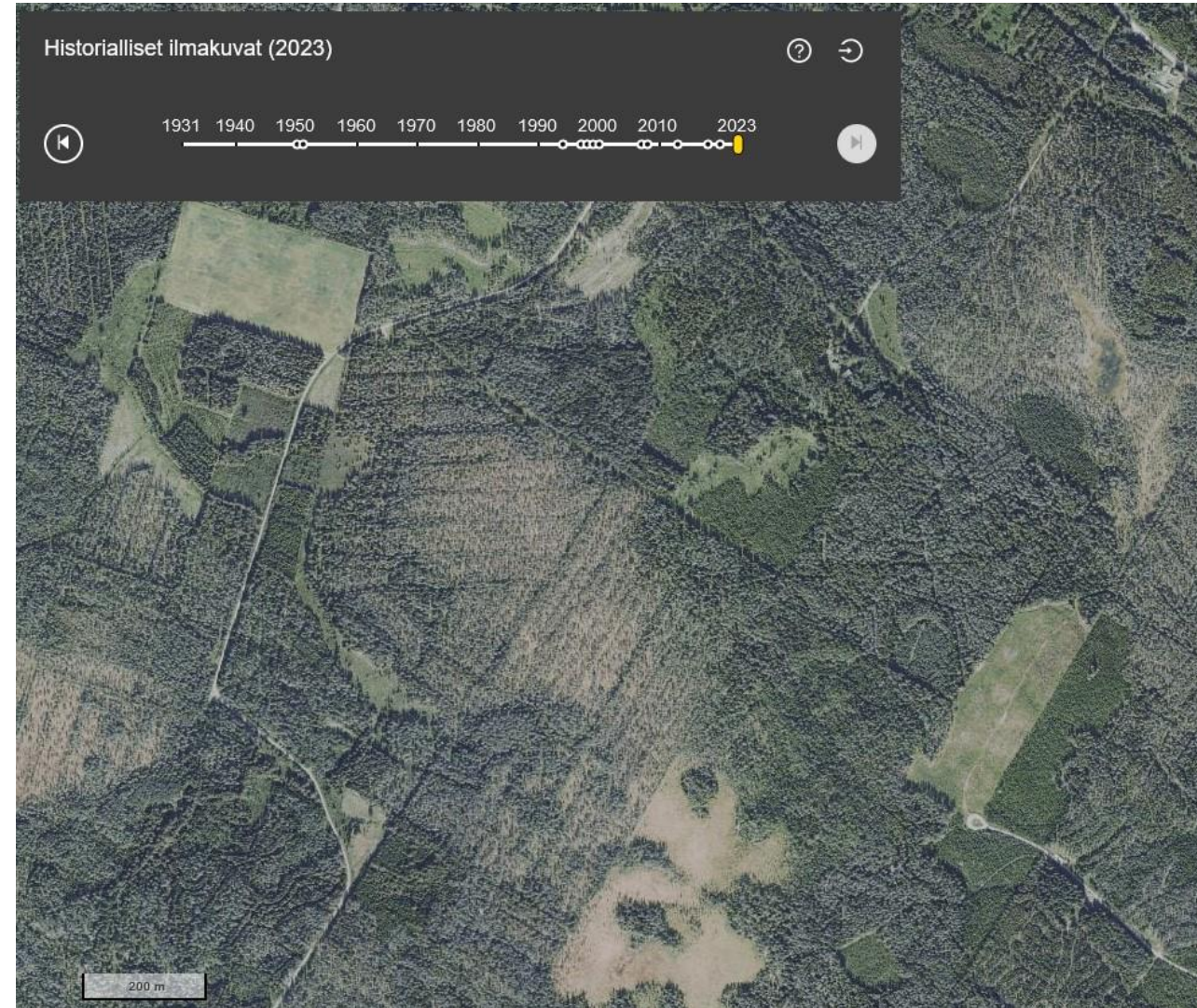


Kuva: Sanna-Kaisa Rautio

Luonnon monimuotoisuuskadon syyt Suomessa

- Tärkeimmät luontotyyppien uhanalaistumisen syyt ovat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, ojitus, pellonraivaus sekä rakentaminen ja vesien rehevöityminen ja vieraslajit.
- Tulevaisuudessa etenkin ilmastonmuutoksen merkityksen arvioidaan kasvavan merkittävästi.
- Maankäytön muutokset ovat paikallisesti merkittäviä, rakentaminen, infra, kaivokset
- Luonnon todellinen arvo yhteiskunnalle näy markkinahinnoissa, eikä se siten vaikuta tarpeeksi voimakkaasti päätöksentekoomme.

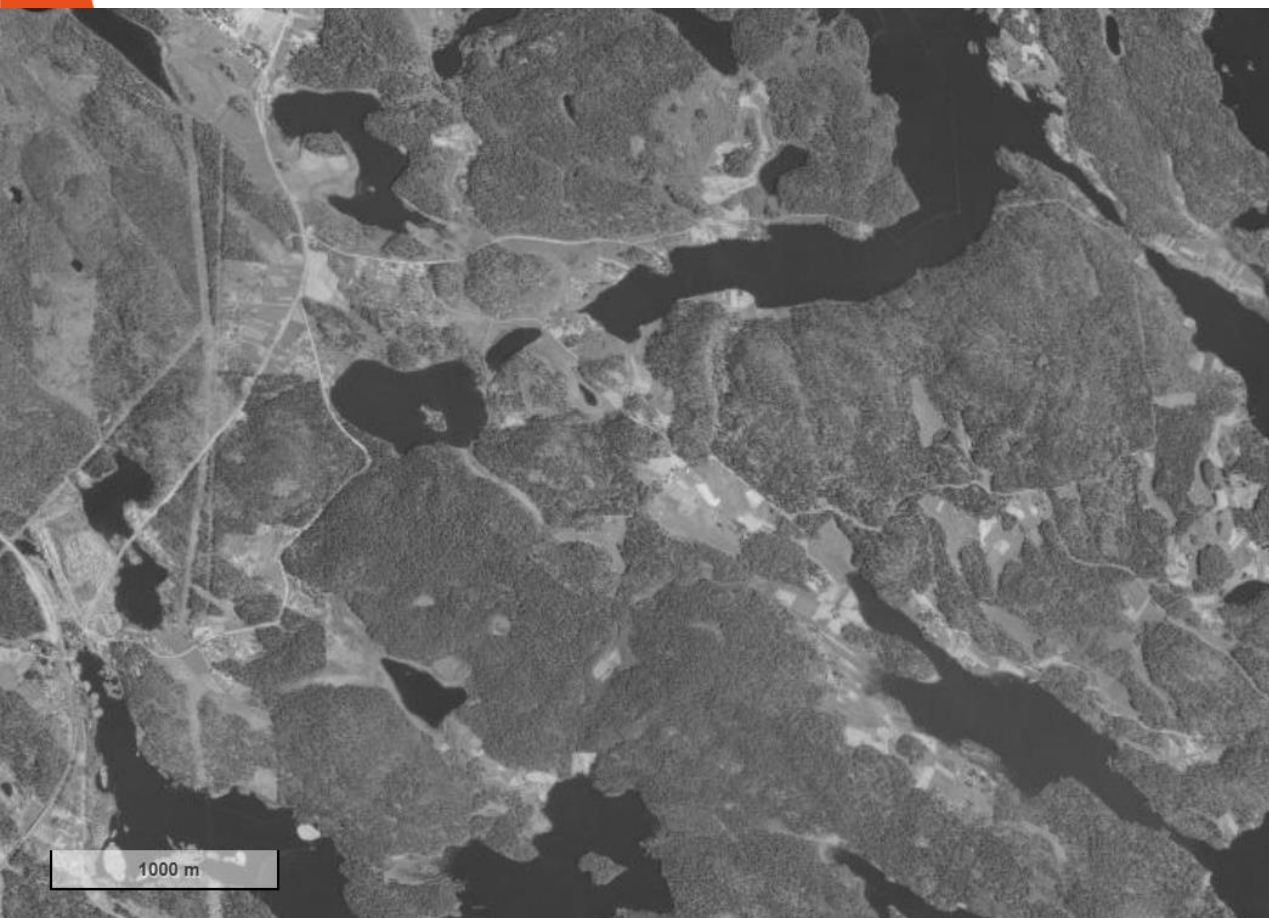
Hirvisuo, Lapinlahti vuosina 1951 & 2023, intensiiviset metsäojitukset



Kuvien lähde: Paikkatietoikkuna, historialliset ilmakuvat



Saaristokaupunki, Kuopio, 1955 & 2024, maankäytön muutokset



Kuvien lähde: Paikkatietoikkuna, historialliset ilmakuvat

Priodiversity LIFE pähkinäkuoressa

50 M€

- Strateginen Luonto LIFE –hanke
- Suomen kaikkien aikojen suurin luonnonsuojeluhanke
- Toteuttaa Helmi-elinympäristöohjelmaa

8 vuotta

2024-2031



Vahvistamme ekologisia verkostoja



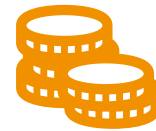
Kunnostamme heikentyneitä elinympäristöjä



Vahvistamme yhteistyöverkostoja ja osaamista



Kehitämme tiedonhallintaa ja -hankintaa



Mobilisoimme biodiversiteettirahoitusta



Euroopan unionin
osarahoittama



Priodiversity LIFE –hankkeen toteuttajat ja kohdealueet



METSÄHALLITUS



Elinvoimakeskus



LUKE
NATURAL RESOURCES
INSTITUTE FINLAND



SYKE



Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment



Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry



Metsäkeskus
Forest Centre



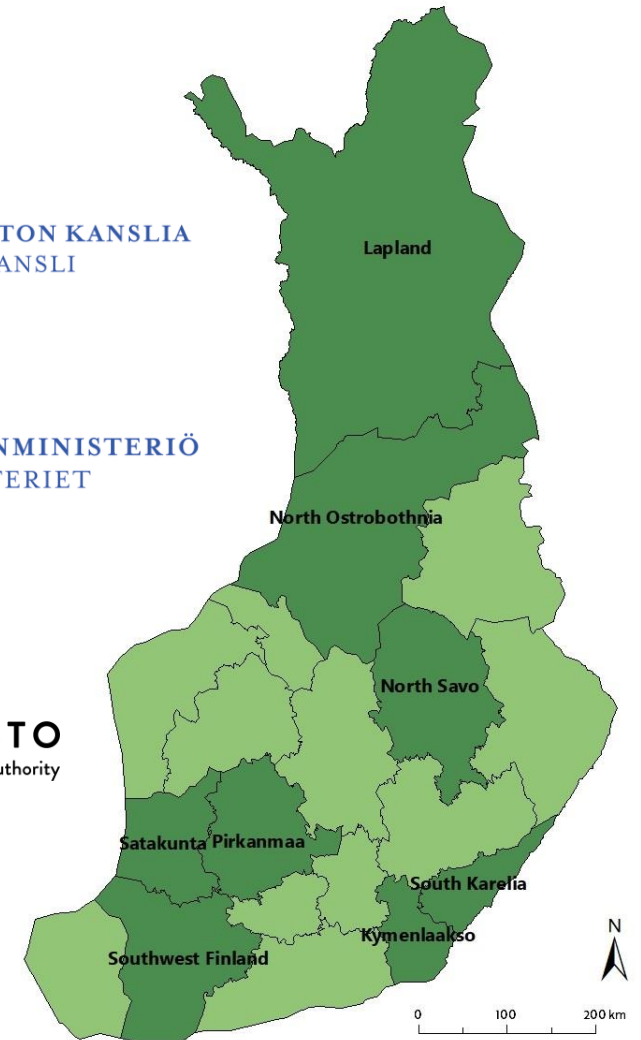
VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI



VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority



Euroopan unionin
osarahoittama



Elinvoimakeskus



Itä-Suomen elinvoimakeskus (Pohjois-Savon maakunta) Priodiversity LIFE - hankkeessa, 3,3 M€



Kuva: Sanna-Kaisa Rautio

- **Sanna-Kaisa Rautio** aluekoordinaattori (2024-2031)
- Mari Jäntti biodiversiteettikoordinaattori (2024-2029)
- **Anna-Riikka Ihantola** luontotiedon asiantuntija (2024-2027)
- **Antje Moraal & Marita Kivioja** luonnonhoidon asiantuntijat (2025-2030)
- **Ninni Saarinen** biodiversiteettikoordinaattori (*sijaisena 6/2026-12/2026*)

- Tuotamme **Pohjois-Savon LUMO-ohjelman** yhdessä sidosryhmien kanssa
- Toteutamme **ennallistamistoimenpiteitä monimuotoisuuskeskittymillä yhdessä** muiden hanketoimijoiden kanssa (SMK, MHJHT, MHMT)
- **Koulutamme, viestimme ja teemme yhteistyötä** luonnon monimuotoisuuskadon pysäyttämiseksi
- Toimimme kaikissa **hankkeen valtakunnallisissa ryhmissä ja verkostoissa**, osa toimista ja kaikki hyödyt käytössä myös Pohjois-Savossa



MIKÄ LUMO-OHJELMA ON?

Uusi työkalu luonnon monimuotoisuustyön edistämiseen maakunnassa

Tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämistä ja kehityssuunnan kääntämistä positiiviseksi Pohjois-Savossa

- **Laaditaan laajassa yhteistyössä**
 - Toimijoiden, asiantuntijoiden, tutkimuslaitosten, yritysten, kuntien ja maanomistajien kanssa
 - Työpajat, yleisötilaisuudet ja infot, yhteistyöryhmät, yhteistyöpalaverit ja lukuisat muut yhteissuunnittelun keinot
- **Kokoaa yhteen maakunnan luontotietoa ja osoittaa luonnon monimuotoisuudelle merkittäviä monimuotoisuuskeskittymiä ja myöhemmin monimuotoisuusverkostoja**
 - Tunnistetaan kullekin luontotyyppiryhmälle merkittävimmät kokonaisuudet
 - Tunnistetaan maakunnan luonnon monimuotoisuuden keskittymät
 - Hahmotellaan tärkeimmät valtakunnalliset ja maakunnalliset monimuotoisuusverkostot
- **Perustuu vapaaehtoisuuteen**
- **[Linkki Pohjois-Savon LUMO-ohjelman luonnokseen](#) lopullinen on valmis 2027 lopussa**



LUMO-ohjelman tavoitteet

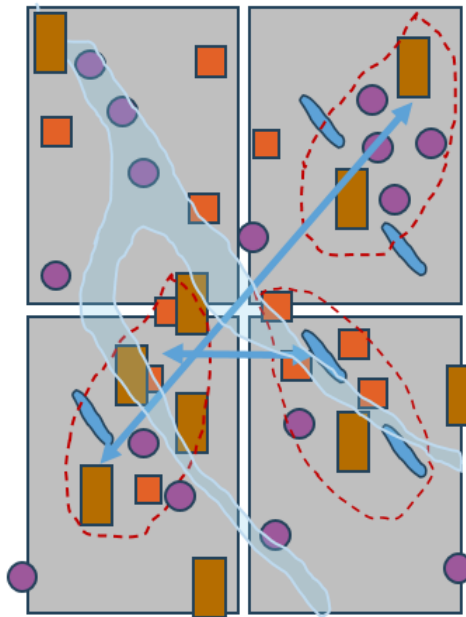
VISIIO: Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Pohjois-Savossa on pysähtynyt, ja luonnon monimuotoisuuden kehityssuunta on kääntynyt positiiviseksi.

LUMO-ohjelman tavoitteet

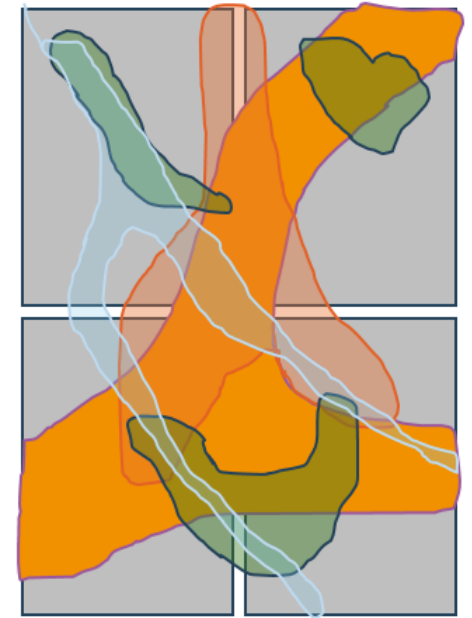
Olemassa olevan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ennallistamalla, kunnostamalla ja hoitamalla. Toimet kohdistetaan kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti.

- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen johdonmukaisesti ja tavoitteellisesti kaikkialla – kaikissa ympäristöissä, toimenpiteissä, ohjelmissa ja strategioissa.
- Avoimen ja helposti saatavilla olevan luontotiedon kokoaminen ja tuottaminen
- Yhteinen näkemys ja yhteistyö, luonnon monimuotoisuuden arvostuksen vahvistaminen

LUMO-ohjelman tavoitteet:
Luontokadon pysäyttäminen.
Olemassa olevan monimuotoisuusverkoston säilyttäminen ja vahvistaminen



Pitkän tähtäimen tavoite:
Yhtenäinen monimuotoisuusverkosto
- Monimuotoisuusverkoston laajentaminen

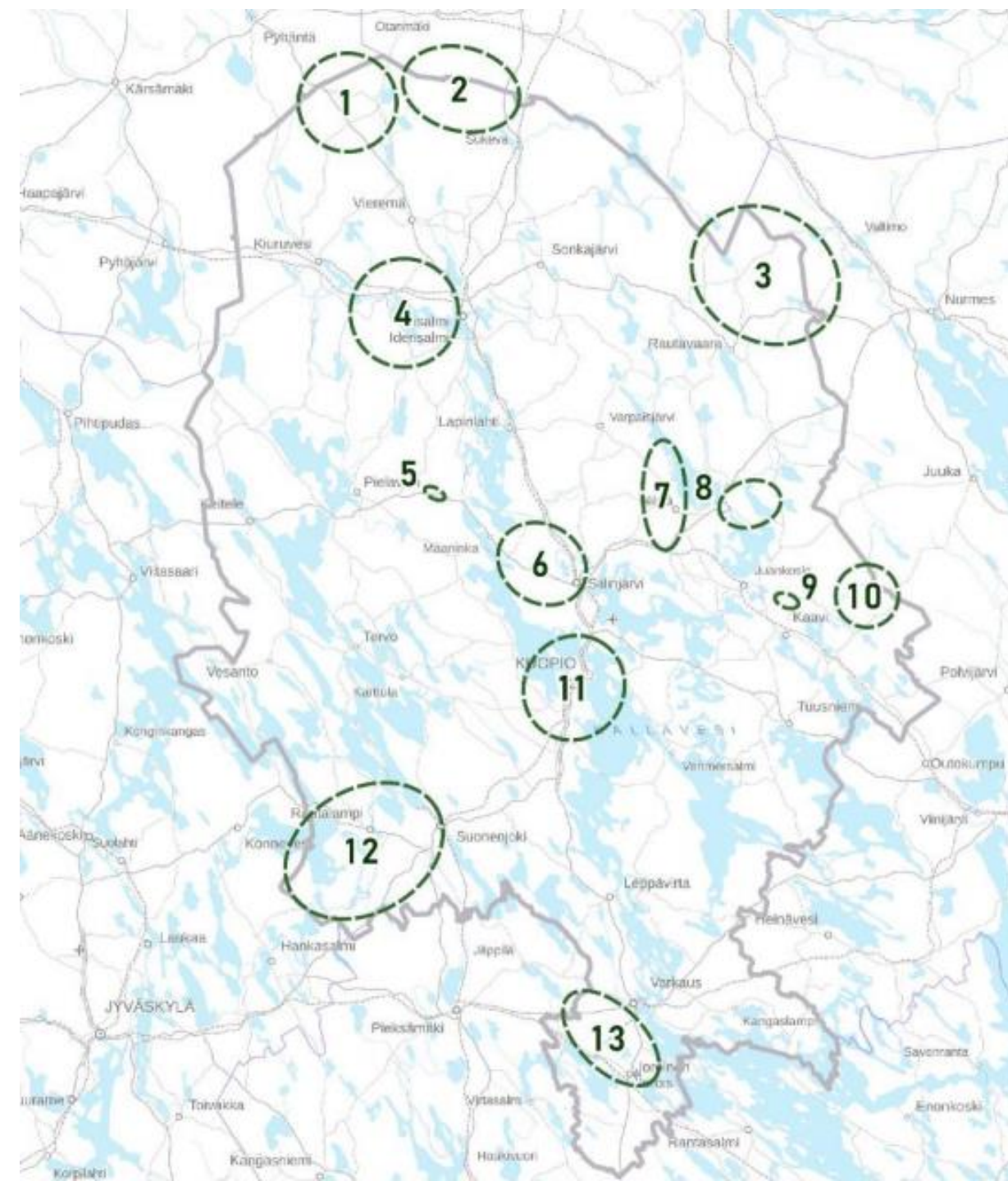


Lisäksi LUMO-ohjelmatyössä tunnistetaan luonnon monimuotoisuustyön tarpeita ja käytännön edellytyksiä/pullonkauloja. Tarpeiden pohjalta muodostetaan elinympäristötyyppi- ja monimuotoisuuskeskittymäkohtaisia tavoitteita ja toimenpiteitä.

Luonnon monimuotoisuuskeskittymät Pohjois-Savossa, 8/2026



1. Saarisuo-Hällämönharju (Vieremä, Kiuruvesi)
2. Talaskangas – Tavisuo (Vieremä – Sonkajärvi)
3. Tiilikan seutu (Rautavaara)
4. Runni – Porovesi (Iisalmi, Kiuruvesi)
5. Korkeakoski (Kuopio, Pielavesi)
6. Lapinjärvi – Tarinaharju (Siilinjärvi, Kuopio, Lapinlahti)
7. Tahkomäki – Kinahmi (Kuopio)
8. Pisa – Ala-Siikajärvi (Kuopio)
9. Telkkämäen seutu (Kaavi)
10. Niinivaara (Kaavi)
11. Kuopion lehtokeskus (Kuopio)
12. Etelä-Konnevesi – Keurunmäki – Lintharju (Rautalampi, Suonenjoki)
13. Ahvenisenmäki – Tervaruukinsalo – Kotkatharju (Joroinen)



Kunnat ovat merkittäviä maanomistajia Suomessa, luontokato pysäytetään paikallisesti

Paikallinen työ luonnon hyväksi edistää **hyvinvointia, vetovoimaa ja ekosysteemipalveluja** kunnissa, mitä tehdä:

- Kunnan oman **LUMO-ohjelman** laadinta ja toteuttaminen
- **Luonnonsuojelualueiden** perustaminen
- **OECM-alueiden**, eli monimuotoisuutta tukevien alueiden perustaminen
- Vapaaehtoinen **ekologinen kompensatio** osana kaavoitusprosessia
- Päättäjien **luontotiedon** ja asukkaiden **luonnon arvostuksen lisääminen**
- **Arvokkaiden kohteiden jättäminen rauhaan**, lehdot, letot, korvet & vanhat metsät
- Virkistyskäytön ohjaus



Kuva: Sanna-Kaisa Rautio

Monimuotoisuuskatoon vaikutetaan paikallisesti



- Ajankohtaisia koulutuksia ja tapahtumia kuntien luontotyöstä
 - [Pohjois-Savon LUMO-ohjelman](#) työpaja syksyllä maakuntamme kunnille, ajankohta varmistuu lähiaikoina, kutsut tulossa
 - [Luontofoorumi](#) 8.9. ja [luonnonarvomarkkinapäivä](#) 9.9. Lahdessa
 - [Kuntamarkkinat](#) 16.-17.9. Helsingissä
 - [Kunnat ja pölyttäjät -blogikirjoitus](#)
 - [Luontokunnat -verkoston luontokoulutus](#) kuntapäättäjäille, myös viranhaltijoille

Kuva: Sanna-Kaisa Rautio



Euroopan unionin
osarahoittama



Elinvoimakeskus



Elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

Sanna-Kaisa Rautio
Aluekoordinaattori
Itä-Suomen elinvoimakeskus
sanna-kaisa.rautio@elinvoimakeskus.fi

Ninni Saarinen
Biodiversiteettikoordinaattori
Itä-Suomen elinvoimakeskus
ninni.saarinen@elinvoimakeskus.fi



Antje Moraal
Luonnonhoidon asiantuntija
Itä-Suomen elinvoimakeskus
antje.moraal@elinvoimakeskus.fi

Marita Kivioja
Luonnonhoidon asiantuntija
Itä-Suomen elinvoimakeskus
marita.kivioja@elinvoimakeskus.fi

Anna-Riikka Ihantola
Luontotiedon asiantuntija
Itä-Suomen elinvoimakeskus
anna-riikka.ihantola@elinvoimakeskus.fi